

Net even anders!

Olav Petri

Het regent weer eens op deze maandag na Hemelvaart. Er ligt een raadselachtig poststuk op tafel en ik bedenk dat ik er ook op een andere manier over schrijven kan. Lees maar door!

In stockboeken kom je ze regelmatig tegen, zegels die helaas niet in de Davo albums Nederland staan maar die toch duidelijk zegels zijn, bestemd voor postvervoer. Blijkbaar niet dus.... Ze blijven meestal ergens in een stockboek dubbelen zitten op de laatste bladzijde en hebben iets te maken met spoorwegen.

België heeft hele series postzegels met locomotieven die gebruikt worden voor verzending van pakketten en/of andere zaken per post. Ze zijn afgestempeld met rechthoekige stations-stempels, een leuk verzamelgebied apart, want er werden tweetalige stations-stempels gebruikt van de leukste stationnetjes! Vooroorlogs Letland heeft ze ook, bestemd voor betaling van verzending van stapels kranten en tijdschriften per trein. Zeer onaantrekkelijk gestempeld met brede inktafstempelingen van violette kruizen met af en toe een flard plaatsnaam er in. Beieren van vóór 1918 had de gewone postzegels met perforaties er in van de letter "E", van Eisenbahn, spoorweg. Het gebruik ervan – wie gebruikten deze zegels, waar en waarom - is een verhaal apart. Er is nog veel meer te vinden op dit gebied.

Nederland heeft vóór de oorlog brede zegels gehad met een ouderwetse locomotief in het midden en "spoorwegen" er op, in enkele waarden. Vaker zien we in doublettenboeken kleine zegeltjes in twee kleuren met een trein er op van het model "hondenkop". De mooiste is een 55 cents-zegel met een sprinter in meerkleurendruk, de laatste die gebruikt werd. De afstempelingen zijn wat ruw en duidelijk niet van de posterijen afkomstig. Een speurtocht op catawiki en Del Campe laat allerlei voorbeelden zien, laag geprijsd en dus leuk om iets mee te gaan doen.

Onze secretaris liet een enveloppe zien waar er een op zit, 25 cent met een hondenkoptrein en het NS logo van de jaren '60. Het is een enveloppe met de tekst "treinbrief" en ruimte voor dienst aanduidingen van de NS. De afzender is een verzekeringsmaatschappij die blijkbaar dergelijke enveloppen op voorraad had liggen en er dus veel gebruik van maakte. De enveloppe is gefrankeerd met een frankeermachine, 93 cent en heeft als datum 28 juli 1965. Er is een PTT strookje bij geplakt "spoedbestelling / exprès". Van de kant van de NS is er een 25 cents

zegeltje bijgeplakt dat is afgestempeld op station Den Haag Station Staatsspoor, 28 juli 1965, een tweede stempel van het station staat er naast. De enveloppe is verzonden naar Velp, en heeft op de achterkant een aankomststempel van de PTT Arnhem 2 uur namiddag en een handmatige aantekening 28/7/65 tijdstip 14.20. Hoe laat de enveloppe op het verzekeringskantoor is afgestempeld en hoe laat de NS het poststuk in behandeling heeft genomen, is niet te zien. Bij de Dienstaanduiding van de NS is handmatig ingevuld met welke trein de brief meegegeven werd. Er staat ook een paraaf van waarschijnlijk de conducteur of machinist. Aannemend dat het verzekeringskantoor de brief onder kantoortijd verzond in de ochtend, dan is bezorging zo kort na 14 uur in de middag lekker snel. Kost wat maar dan heb je ook wat. Spoedbestelling, per expresse, was een dienst die weliswaar snel bezorgde, maar die vooral snel afleverde zodra een poststuk eenmaal in de plaats van bestemming was aangekomen. Wat er tussendoor gebeurde was niet een snelle motorrijder die een brief onmiddellijk vanaf een postkantoor door het land vervoerde naar zijn bestemming. Treinen rijden - en als je de inmiddels gebruikelijke storingen vergeet doen ze dat nog steeds - met hoge frequentie door het land en konden zorgen voor zeer snel tussentijds vervoer, buiten de bekende "posttreinen" om. Je kon een brief dan afgeven aan het station bij de bagageafdeling, iets bijbetalen, waarna de NS ervoor zorgde dat de brief met de eerstvolgende trein werd meegegeven. Eenmaal aangekomen op een nabijgelegen station zorgden dan Van Geld en Loos of de PTT zelf voor snelle bestelling. Dit kon dus echt heel snel gaan. Persbureaus maakten er veel gebruik van.

Ja, er bestaat een overzicht van uitgegeven treinezegels.

Ja, er is belangstelling voor.

Ja, er bestaat literatuur over, ook op internet.

Nee, ik ga dat niet uitpluizen, graag laat ik dat deze keer aan de lezers over als activiteit voor een saaie regendag.....

Ja, ik hoor graag wat u te weten komt!

DIENSTAANDUIDING NS

Trelnummer 626 505
Mouwnummer 4
Paraaf [Handwritten Signature]

Spo
LEVENSV
NIEUWE EERSTE 25 CENT
SCHADEVERZEKERING
DEN HAAG S.S.B.

Frankeerzegel

28 7 65
093
CENT
DEN HAAG S.S.B.

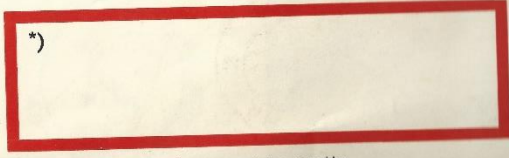
**SPOEDBESTELLING
EXPRES**
P 4578 PTT

TREINBRIEF

AAN de Weledelgeleerde Heer B. Griede, arts
Velperweg 36
ARNHEM

afz. **E.N.-N.E.N.**
's-GRAVENHAGE

VIA HET N S STATION

*)

*) Hier de naam van het spoorwegstation vermelden,
alwaar overgave door NS aan PTT plaats vindt.